

STRAFFE TOEREN (1824 - 1830)

Gesprokkeld en vertaald uit de *Mémorial de la Ville de Gand 1790 -1830* van Prosper Claeys, Gent 1902

De Parnassusberg aan de Oude Houlei
(Uit: *Etienne Hublau: 500 jaar toneelzalen en schouwburgen in Gent* (Documentatiecentrum voor Dramatische Kunst, Gent, 2000).

Zware accidenten op scène

In december 1830 ging de voorstelling van *Robrecht, hoofd der struikrovers* in het theater van de Parnassusberg (Oude Houtlei) gepaard met zware accidenten. In een gevecht met de brigands gingen meerdere acteurs en figuranten zo sterk in hun rol op dat verschillende Fonteinisten (leden van de rederijkerskamer De Fonteyne) gewond raakten. Eén liep een zware verbranding op in het aangezicht door een gewerschot, een andere kreeg een ferme sabelslag op zijn hoofd, bij een derde werd de arm doorboord door een zwaardstoot. Nog anderen werden minder ernstig verwond.

Automobiel uitgevonden in 1830?

Een uitvinder genaamd Roeges reed enkele Gentse straten door in een auto (automobile). De machine wordt voortbewogen door een mechanisme dat een kind in werking kan stellen. Het rijtuig 'zonder paarden' kan drie personen vervoeren (20 juni 1830).

Grande Soirée bij de provinciegouverneur (1 januari 1827)

In het *Journal de Gand* verscheen een artikel over de nieuwjaarsreceptie met volgend slot: De luxe van de toiletten was overweldigend en nooit zag men in onze stad meer rijtuigen en equipages samenkomen. Echte thermometer van de voorspoed die we kennen (*véritable thermomètre de la prospérité dont nous jouissons*). Een detail typisch voor die tijd (volgens Claeys): er stonden tachtig speeltafels opgesteld waaraan de kaarters (vooral whistspelers) konden plaatsnemen.

Voorstelling met gedresseerde herten en damherten

De dierentemmer 'ecuyer' Price gaf in de Parnassusberg een voorstelling met gedresseerde paarden, herten en damherten. Moeilijk in te beelden hoe men er in slaagde die dieren (en vooral de uiterst schuwe hertachtigen) op de al bij al kleine scene van dit theatertje te krijgen, schrijft Claeys.

Per diligence van Gent naar Arnhem in 24 uur

De compagnie J.B. van Gend richt een diligencedienst in die de afstand Gent Arnhem over Antwerpen, Breda, Gorkum (Gorinchem) en Utrecht in 24 uur aflegt.

Uit wraak of uit zuinigheid?

De kruisboogschuttersgilde Willem Tell gesticht in 1824 had als eerste voorzitter de fabrikant Ivo De Ruyck. Kort na zijn aantreden gaf hij al ontslag. Hij werd vervangen door de schilder Louis - Hubert Haemelinck. Bij de 'machtswissel' gebeurde iets eigenaardigs. In tegenstelling met wat gebruikelijk was, gaven de tegenstanders van De Ruyck zijn portretschilderij niet terug om het te vervangen door dat van de nieuwe voorzitter. Ze behielden het kunstwerk en lieten het hoofd van hun oude nummer één overschilderen met dat van de nieuwe.

Geleerde hond

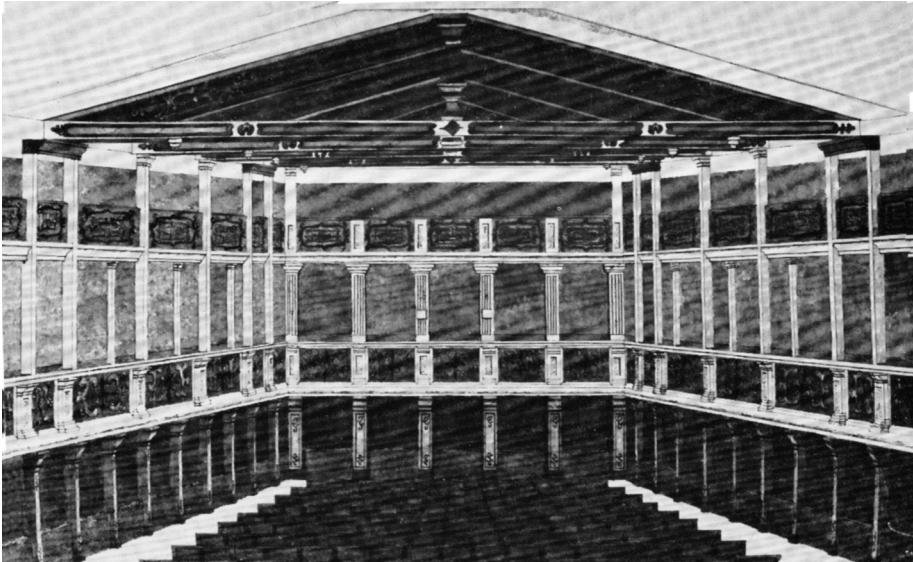
De hond Munito leest, rekt, speelt domino, rangschikt de paruren van de dames uit het publiek, leest en apporteert kaarten, kent botanica en demonstreert verbazingwekkende fysische toeren. Twee voorstellingen in de *Grand Théâtre* (opera) trokken volle zalen, meer dan wat een beroemde bariton in datzelfde theater kon opbrengen. *Chose triste à constater*, meent Claeys.

Zeekanaal Gent - Terneuzen in minder dan drie jaar voltooid

Op 24 januari 1824 werden de werken toegewezen voor de verbetering (recht-trekking), verdieping en verbreding van het kanaal van Gent tot Sas van Gent

(de Sassevaart) en zijn verlenging tot Terneuzen. Ze vingen op 15 maart aan. Meerdere ploegen werklieden gingen aan de slag op verschillende plaatsen tegelijk. In april waren ongeveer 3000 mannen aan de slag. In juli 1826 arriveerden 600 vrouwen uit de streek van Maastricht en Luik om deel te nemen aan de werken. Op 4 december 1827 meerde het eerste zeeschip in Gent aan. Het was de zeiler de *Harmonie* in Bordeaux geladen met wijnvaten. Intussen werden voorstellen geformuleerd en plannen opgemaakt om een haven uit te bouwen aan de Coupure (zie *De Coupure in Gent. Scheiding en verbinding*, 2009, p.92), maar het kanaal aan de Muidepoort werd verbonden met een nieuw te graven dok (havenbassin) bij de Dampoort. Dat werk begon pas in 1828 (toewijzing 21 april, aanvang 29 april) en werd nog datzelfde jaar voltooid (inhuldiging 15 december).

NvdR. Hoewel op het eerste gezicht niet bepaald spectaculair, mag dit ook als een 'straffe toer' beschouwd worden: geen aanslepende bureaucratische en juridische verwikkelingen; alles met primitieve spaden, schoppen, houwelen uitgedolven en eruit gedragen of gesleurd op sleden, kruiwagens en karren getrokken door paarden, ossen en ... mensen: vrouwen en mannen.

Interieur van de Parnassusberg (overgenomen uit Verriest, , G.,1966, *Het lyrisch toneel te Gent. Kultureel Jaarboek der provincie Oost-Vlaanderen - 1964*, Band II, afb. 12).